

Nr 21

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

Genom en den 28 mars 1958 dagtecknad proposition, nr 142, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

förordning om ändrad lydelse av 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469)

Härigenom förordnas, att 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

19 §.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 mom. Om dödsfallet — — — dödsorsaken (dödsbevis).

Har dödsfallet — — — — — motsvarande tillämpning.

Innan eldbegängelse må äga rum, skall dödsbevis alltid vara avlämnat.

3 mom. Dödsbevis skall utfärdas av läkare enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär.

3 mom. Dödsbevis skall utfärdas av läkare å blankett enligt formulär, som fastställs av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1959.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för propositionen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen. Ändringarna är avsedda att möjliggöra att de två läkarintyg, som för närvarande i vissa fall erfordras vid eldbegängelse, ersättes av ett läkarintyg.

¹ Senaste lydelse av 19 § 1 och 3 mom. se 1952:336.

Inledning

I det förslag till ny jordfästningslag, som genom proposition nr 171 förelades 1957 års riksdag, förutsattes att vissa ändringar skulle göras i bl. a. kungörelsen den 8 december 1933 (nr 659) om eldbegängelse och i kyrkbokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801). Förslaget till jordfästningslag antogs med en mindre ändring av riksdagen och godkändes av 1957 års kyrkomöte. Lagen har utfärdats den 25 oktober 1957 (nr 585) och har trätt i kraft den 1 januari 1958.

Åt särskild utredningsman, assessorn i kammarrätten *S. F. von Otter*, har uppdragits att utarbeta förslag till erforderliga ändringar i de nämnda kungörelserna ävensom att undersöka möjligheterna att genomföra vissa förenklingar beträffande formerna för meddelande av tillstånd till eldbegängelse.

Utredningsmannen har med skrivelse den 11 november 1957 avlämnat en promemoria med förslag till dels ändrad lydelse av 19 § folkbokföringsförordningen dels ock kungörelse angående eldbegängelse och gravsättning m. m. (stencilerad). Enligt förslaget skall nuvarande eldbegängelsekungörelse ersättas av en kungörelse angående eldbegängelse och gravsättning m. m. De särskilda läkarintyg, som enligt gällande bestämmelser skall avlämnas enligt 19 § folkbokföringsförordningen (dödsbevis) och enligt 5 § eldbegängelsekungörelsen (läkarintyg för eldbegängelse) skall sammanslås till ett intyg, kallat dödsbevis. Ett genomförande av utredningsmannens förslag förutsätter vissa mindre ändringar i 19 § folkbokföringsförordningen.

Över promemorian har, efter remiss, *yttranden* avgivits av ett antal myndigheter och sammanslutningar.

Vid ärendets remissbehandling har påyrkats att ytterligare en ändring skall företas i 19 § folkbokföringsförordningen. Den yrkade ändringen syftar till att ovillkorlig skyldighet att avlämna dödsbevis skall stadgas inte blott beträffande dödsfall, som inträffat i städer och vissa andra samhällen, utan även beträffande sådana dödsfall, som inträffat på den egentliga landsbygden.

Gällande bestämmelser angående dödsbevis

Enligt 18 § folkbokföringsförordningen skall dödsfall skyndsamt anmälas till vederbörande pastor. Av 19 § samma förordning, sådant författningsrummet lyder enligt förordning den 30 maj 1952 (nr 336), framgår att den, som gör anmälan om dödsfallet, i regel skall avlämna intyg angående dödsorsaken (*dödsbevis*).

Skyldighet att avlämna dödsbevis föreligger om dödsfallet har inträffat inom stad, köping eller municipalsamhälle, där för allmänna hälso- eller sjukvården anställd läkare är stationerad, eller inom annan tätbebyggd ort, där sådan läkare är stationerad och beträffande vilken ort medicinalstyrel-

sen förordnat att stadgandet skall tillämpas. Från denna skyldighet göres dock undantag för det fall att särskilda omständigheter gör det omöjligt att avlämna dödsbevis (1 mom. första stycket). Skyldighet att lämna dödsbevis föreligger även, om dödsfallet inträffat å annan ort än nyss sagts och läkare vårdat den avlidne under hans sista sjukdom eller biträtt vid förlossning, varunder modern eller barnet avlidit, eller efter dödsfallet besiktigat den avlidnes kropp (1 mom. andra stycket).

Den som gör anmälan om dödsfallet skall avlämna dödsbeviset till vederbörande pastor. Från denna regel göres undantag för det fall, då syssloman eller annan å sjukvårdsinrättning anställd person eller ock polismyndighet har att i enlighet med vad därom är särskilt stadgat till pastor översända beviset. Föreskrifter om sådan skyldighet finnes meddelade i 8 § kungörelsen den 16 december 1949 (nr 702) med vissa bestämmelser angående befolkningsstatistiken, 34 § sjukhusstadgan och 58 § stadgan angående sinnessjukvården i riket.

Dödsbevis skall utfärdas av läkare enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär (3 mom.).

Om dödsbevis inte skall avlämnas, åligger det den som gör anmälan om dödsfallet att för pastor uppgiva den sannolika dödsorsaken samt, om läkare under sista året före dödsfallet rådfrågats av eller för den avlidne, läkarens namn (4 mom.).

Dödsbevisen skall dels tjäna som underlag för införandet av dödsorsak i vederbörande församlings död- och begravningsbok och dels ligga till grund för den av statistiska centralbyrån upprättade statistiken över dödsorsaker. Föreskrifter rörande insamlandet av uppgifter för sistnämnda ändamål har lämnats i den nyssnämnda kungörelsen med vissa bestämmelser angående befolkningsstatistiken.

Promemorian

Efter att ha redogjort för gällande bestämmelser rörande avlämnande av dödsbevis, framhåller utredningsmannen, att dödsbevis numera lämnas beträffande flertalet avlidna. Utvecklingen i detta avseende framgår av följande tablå.

År	Antal avlidna		Antal dödsbevis i procent av hela antalet avlidna		
	S:a	för vilka lämnats dödsbevis	hela riket	städer	landsbygd
1951	69 799	51 774	74,2	98,9	56,6
1952	68 270	54 651	80,1	99,4	65,3
1953	69 553	60 620	87,2	99,7	77,5
1954	69 078	61 697	89,4	99,7	81,3
1955	68 603	62 437	91,5	99,7	83,9

Utredningsmannen erinrar om att enligt 4 § eldbegängelsekungörelsen eldbegängelse inte må äga rum med mindre tillstånd därtill meddelats. Vid ansökan om tillstånd till eldbegängelse skall, jämlikt 5 § nämnda kungörelse, fogas läkarintyg, avfattat enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär. I författningsrummet lämnas närmare föreskrifter rörande vem som äger utfärda läkarintyg som här avses ävensom angående vad läkarintyget skall innehålla.

När en avliden person skall undergå eldbegängelse, skall alltså, framhåller utredningsmannen, för honom utfärdas två läkarintyg, nämligen dels det intyg angående dödsorsaken (dödsbevis), som skall avlämnas enligt 19 § folkbokföringsförordningen, dels ock det intyg för eldbegängelse, som skall avlämnas enligt 5 § eldbegängelsekungörelsen. För de båda intygen, i vilka delvis likartade uppgifter skall lämnas, användes separata blanketter.

De nyssnämnda två intygen bör enligt utredningsmannen ersättas av ett intyg, vari lämnas i huvudsak samma uppgifter som i nuvarande dödsbevis samt de ytterligare uppgifter, som kan erfordras för eldbegängelse. För detta gemensamma intyg bör beteckningen dödsbevis komma till användning.

Utredningsmannen föreslår att föreskrifterna rörande skyldighet att avlämna dödsbevis även i fortsättningen skall vara införda i folkbokföringsförordningen. De nuvarande bestämmelserna bör emellertid kompletteras med ett stadgande om skyldighet att lämna dödsbevis, när eldbegängelse skall äga rum. Stadgandet föreslås infört i ett nytt tredje stycke i 19 § 1 mom. Formulär till det föreslagna nya dödsbeviset bör fastställas av medicinalstyrelsen efter samråd med statistiska centralbyrån. I 1 § 1 mom. förslaget till kungörelse angående eldbegängelse och gravsättning m. m. har införts bestämmelser om vad dödsbeviset skall utvisa.

I 19 § folkbokföringsförordningen föreskrives att dödsbevis till pastor skall avlämnas av den, som enligt 18 § samma förordning gör anmälan om dödsfallet. Enligt i 19 § 2 mom. meddelade undantagsbestämmelser föreligger dock inte skyldighet för den anmälande att avlämna dödsbevis i fall, då syssloman eller annan å sjukhus anställd person eller ock polismyndighet har att i enlighet med vad därom är särskilt stadgat till vederbörande pastor översända sådant bevis. Utredningsmännen föreslår att dödsbevis alltid skall överlämnas till den som har att göra anmälan om dödsfallet för att sedermera av denne överlämnas till pastor. I följd härav har föreslagits att undantagsstadgandet i 19 § 2 mom. skall utgå. I anslutning härtill har utredningsmannen framhållit att det för närvarande inträffar att vederbörande läkare dröjer oskäligt länge med att översända dödsbevis.

Remissyttrandena

I de delar, som icke återgives här nedan, hänvisas beträffande remissyttrandena till propositionen (s. 6—8).

I samtliga de remissyttranden, där frågan om att sammanslå det nuva-

rande dödsbeviset och läkarintyget för eldbegängelse till ett dödsbevis berörts, har utredningsmannens förslag i denna del tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

I några remissyttranden beröres frågan om dödsbevisens överlämnande. Sålunda ifrågasättes det ändamålsenliga i att bevisen alltid skall överlämnas av vederbörande läkare, lasarettssyssloman eller polismyndighet till den avlidnes anhöriga i stället för såsom för närvarande i vissa fall sker till pastor direkt.

Frågan om obligatoriska dödsbevis även på landsbygden har tagits upp till diskussion i en del yttranden.

Kammarkollegiet erinrar om att den nu förekommande skillnaden mellan stad och tätort, å ena sidan, samt landsbygd, å den andra, bibehållits i utredningsmannens förslag. Enligt kollegiets mening finnes i och för sig inte anledning att uppställa starkare krav på klarläggande av dödsorsaken beträffande dödsfall i stad och annan tätort än beträffande dödsfall på landsbygden. Kollegiet anser det böra övervägas om inte, även såvitt angår dödsfall på landsbygden, kan såsom huvudregel föreskrivas skyldighet att förete dödsbevis. Undantag skulle därvid uppställas allenast för de fall, där det skulle vara förenat med större kostnader eller speciella svårigheter att anskaffa beviset.

Statistiska centralbyrån påyrkar, att dödsbevisen skall bli obligatoriska i hela landet.

Även *landsfogden i Gävleborgs län* och *Föreningen Sveriges landsfiskaler* anser det önskvärt att dödsbevisen göres obligatoriska i hela landet.

Departementschefen

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anför.

Den föreslagna ändringen i 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen är avsedd att göra det möjligt att ersätta det nuvarande dödsbeviset och det särskilda läkarintyg, som erfordras när eldbegängelse skall äga rum, med ett läkarintyg, benämnt dödsbevis. Utredningsmannens förslag i denna del har tillstyrkts vid remissbehandlingen och kan av mig förordas. Godtager riksdagen detta förslag, kommer chefen för inrikesdepartementet, enligt vad jag inhämtat, att senare anmäla förslag till häremot svarande administrativa föreskrifter rörande eldbegängelse.

Utredningsmannen har även föreslagit ändrade bestämmelser rörande dödsbevisens överlämnande. Enligt förslaget skall sålunda dödsbevis alltid överlämnas av den som har att göra anmälan om dödsfallet. Om förslaget i denna del råder, som jag framhållit i min redogörelse för remissyttrandena, delade meningar. I några av yttrandena framhålles att det nu tillämpade systemet, att dödsbevisen översändes direkt från vederbörligt sjukhus till pastor, är det mest ändamålsenliga. Jag delar denna uppfattning och kan alltså inte tillstyrka utredningsmannens förslag i denna del.

Frågan om obligatoriska dödsbevis även på landsbygden har tagits upp i bl. a. de av kammarkollegiet och statistiska centralbyrån avgivna remissyttrandena. Beträffande denna fråga får jag erinra om att densamma prövats en gång tidigare, nämligen vid 1952 års riksdag. Dåvarande chefen för finansdepartementet uttalade i proposition nr 216 till nämnda års riksdag bl. a., att det inte kunde komma i fråga att ålägga personer, som är bosatta i mera avlägset belägna delar av landet, en ovillkorlig skyldighet att avlämna dödsbevis. Jag kan inte finna att det anförts några nya omständigheter som motiverar ett frångående av den år 1952 intagna ståndpunkten i denna fråga. Därför finner jag mig inte böra biträda yrkandet om obligatoriska dödsbevis i hela landet.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda förslaget och får därför hemställa,
att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 22 april 1958

På tredje lagutskottets vägnar:

HANS LEVIN

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Axel Jansson, Ebbe Ohlsson, Georg Carlsson, Kristiansson och Robert Johansson;

från andra kammaren: herrar Levin, Åhman, fru Torbrink, herrar Andersson i Ryggestad, Svenning och Jansson i Benestad.